

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA

FACULTATEA DE TEOLOGIE REFORMATĂ

Departamentul de Teologie Reformată și Pedagogie Muzicală

Teză abilitare: Problema uceniciei în teologie

Conf. univ. dr. LÉSZAI LEHEL

REZUMAT

Activitatea mea de cercetare științifică, după obținerea titlului de doctor în teologie (1999), în ultimele două decenii s-a axat în mare parte pe Noul Testament, evangheliile sinoptice, și în special pe problema uceniciei. Am beneficiat de burse de cercetare postdoctorale în Edinburgh, Scoția, Marea-Britanie, în Budapesta, Ungaria, în Utrecht, Olanda, în Belfast, Irlanda de Nord, Regatul Unit, Oxford și Cambridge, Marea-Britanie. Toate aceste burse m-au ajutat să cercetez în detaliu cu bibliografie adecvată tema aleasă.

În prima parte a tezei am făcut cunoscut rezultatele cercetării științifice originale obținute până acum, iar în a doua parte am creionat evoluția carierei academice, științifice și profesionale, am menționat faptul că sunt directorul Centrului de Cercetări Biblice din cadrul Universității Babeș-Bolyai, și ca atare conduc o echipă de cercetare alcătuită din profesori de teologie.

Cercetarea a pornit de la atracția temei. După vizitarea mai multor biblioteci din țară și de peste hotare mi s-a adevărat bănuiala în privința faptului că cercetătorii maghiari a Noului Testament nu au avut destul timp să devote atenția cuvenită problematicii uceniciei, și în cadrul acesteia temei vocație și misiune. Lipsa cărților despre acest subiect în cadrul literaturii de specialitate în limba maghiară adevărește această afirmație. În același timp trebuie menționat că exegeții maghiari au scris nenumărate articole și câteva comentarii, care au fost de ajutor la orientarea în această temă.

Am pornit de la constatarea că Dumnezeu a inițiat restabilirea legăturii deteriorate de om și pentru aceasta l-a ales și l-a trimis pe Iisus la omenirea coruptă. Dumnezeu a încercat și mai devreme să îndrepte poporul său prin trimiterea profeților, dar aceștia au fost pe rând batjocoriți, bătuți sau chiar omorâți. Tot nu a putut îndura faptul, că omul creat de el se îndepărtează tot mai mult de el, de aceea la urmă și-a trimis Fiul iubit.

Scopul trimiterii lui Iisus a fost să învețe poporul și să propovăduiască Evanghelia Împărăției pentru mântuirea oamenilor. Pe de o parte în el s-a încarnat Cuvântul lui Dumnezeu, pe de altă parte el a propovăduit Cuvântul lui Dumnezeu. Obiectul propovăduirii și învățării lui a fost apropierea Împărăției lui Dumnezeu. Din faptul că Împărăția lui Dumnezeu era foarte aproape a urmat îndemnul la pocăință și credință. Pe lângă slujirea prin propovăduire și învățare Iisus a tămăduit, i-a vindecat pe leproși, a alungat duhurile necurate și a înviat morții. Întreaga viață a lui Iisus a fost slujire și suferință. La sfârșitul misiunii sale s-a lăsat executat de către propriul său popor pentru ca să le asigure posibilitatea de a se reconcilia cu Tatăl.

Chemarea și trimiterea lui Iisus a fost urmată cronologic de chemarea și alegerea ucenicilor. Chemarea și alegerea s-au derulat potrivit voinței suverane a lui Iisus și a lui Dumnezeu. Chemarea ucenicilor au mai multe trăsături asemănătoare cu chemarea profeților din Vechiul Testament, în special cu cea a lui Elisei de către Ilia. Ucenicii lui Iisus nu au un stagiul și nu trebuie să trăiască izolați ca în cazul discipolilor Învățătorului Adevărului din Qumran. Ucenicii Nazarineanului au mai multe trăsături comune cu discipolii eleniști, dintre ei mai ales cu cinicii, dar totuși nu se pot confunda cu ei. În viața discipolilor eleniști și în a celor aparținând rabinilor a jucat un rol extrem de important înțelepciunea, respectiv studierea și însușirea învățaturii Torei. Fată de aceasta ucenicii lui Iisus au fost chemați în primul rând pentru a sluji. Rabinii i-au învățat pe discipolii lor să fie fideli Torei, filosofii greci i-au instruit și îndemnat pe adepții lor la căutarea pasionată a adevărului, dar Iisus i-a învățat pe ucenicii lui mesajul și dragostea Tatălui, pe care a și trăit-o printre ei, ca să poată continua misiunea lui. În era aceea adepții puteau să aleagă dintre învățători, dar ucenicii lui Iisus nu au avut de ales, ei au fost aleși de către Mântuitorul. Adepții filozofiei și discipolii rabinilor au putut să-i întrecă pe învățătorii lor, dar pentru ucenicii lui Iisus a fost de ajuns ca să ajungă ca cel care i-a chemat. Unii dintre ucenicii lui Iisus mai înainte l-au urmat pe Ioan Botezătorul, în jurul cărui au existat adepți. Imediat după chemarea lor cei doisprezece ucenici și-au abandonat ocupația, domiciliul, membrii de familie, deci într-un cuvânt exprimat: totul. În afară de asta trebuiau să împărtășească destinul învățătorului renunțând la propria viață.

Componența grupului ucenicilor prezintă o imagine mixtă, pentru că au făcut parte din acest grup deopotrivă săraci și bogați, vameși și zeloți. Acești oameni, care veneau din categorii sociale și politice incompetente unele cu celelalte, au fost adunați în jurul lui Iisus, și în ciuda stângăciei, incapacității lor de a percepe învățăturile Mântuitorului au fost transformați în persoane diferite. Alegerea lor s-a efectuat dintr-un grup mai mare de ucenici. Așteptările lui Iisus nu au fost obligatorii pentru toți. Iisus i-a chemat pe ucenici ca să fie cu el. Apostolii nu au înțeles multe lucruri din învățăturile lui Iisus, dar au beneficiat permanent de privilegiul prezentei sale. Ucenicii au fost cu Iisus și i-a pregătit pentru ca să-i poată trimite să propovăduiască Cuvântul lui Dumnezeu, să tămăduiască bolnavii, să scoată afară duhurile necurate și să învie morții. Trimiterea – care a însemnat

în primul rând slujire, și în cadrul acesteia învățare – adeseori nu a fost separată de suferință, dar și aceasta pentru ei a fost prilejul mărturiei despre Împărăția lui Dumnezeu.

Trimiterea ucenicilor rezultă direct din faptul că au fost chemați, ceea ce s-a întâmplat având în vedere trimiterea. Tatăl l-a trimis pe Fiu, iar Iisus i-a trimis pe ucenici ca să propovăduiască că vremea s-a împlinit și împărăția lui Dumnezeu este aproape, să se pocăiască și să creadă în Evanghelie. Trimiterea ucenicilor amintește de trimiterea profeților de către Dumnezeu din Vechiul Testament. Apostolii nu se opun trimiterii, dar și ei au parte de-alungul propovăduirii mesajului încredințat lor de povara încordării lăuntrice și suferinței exterioare. Așa cum Dumnezeu s-a întristat din cauza poporului său neascultător, tot așa se emoționează și Iisus din cauza mulțimii fără păstor, și-i trimite pe ucenici ca să-i adune. Pentru această sarcină acordă aceeași putere și stăpânire apostolilor, pe care a primit-o și el de la Tatăl pentru propovăduirea Cuvântului lui Dumnezeu și pentru tămăduirea bolilor. Iisus îi trimite pe ucenici doi câte doi, ‘ca și tovarăși de jug’, ceea ce pe de o parte amintește de legea martorilor din Vechiul Testament, iar pe de altă parte servea la ocrotirea și siguranța ucenicilor și a mesajului purtat de ei. După împuternicirea spirituală și trimiterea a doi câte doi aflăm că ucenicii pornesc la drum fără echipamentul absolut necesar drumeției într-o stare total aservită.

După prezentarea temei de cercetare și rezultatele obținute am discutat despre evoluția carierei academice, științifice și profesionale. Activitatea mea didactică constă în predarea disciplinelor Teologie biblică NT (evangheliile), Teologie biblică NT (faptele apostolilor și epistolele lui Pavel), Teologie biblică NT (epistolele catolice și Apocalipsa), Teologie biblică 1 și 2 la masterat, Exegeza Noului Testament și recenzia simbolului. Predau aceste discipline de 25 de ani. Activitatea de cercetare s-a materializat prin scrierea cărților și studiilor publicate în edituri, respectiv reviste și volume de specialitate de prestigiu din țară și străinătate. Menționez publicarea tezei de doctorat la Presa Universitară Clujeană, publicarea disertației de master în limba engleză la editura Napoca Star, 10 cărți proprii, editate și traduse publicate, capitole în 23 de cărți, 4 studii în baze de date internaționale, 5 studii/comunicări în volume internaționale, 58 de lucrări publicate la alte reviste, 9 lucrări/studii publicate la manifestări științifice naționale, 31 de articole publicate în alte reviste românești. Un număr de lucrări sunt citate în țară și în străinătate. Am participat la coordonarea unor proiecte naționale și internaționale. Sunt directorul Centrului de Studii Biblice al UBB. În această calitate am organizat o conferință biblică cu participare internațională. Conduc lucrări de licență și masterat, particip în comisiile doctorale de îndrumare în cadrul Școlii doctorale Ecumene și în sunt invitat în comisii doctorale în străinătate ca oponent. Pregătirea și perfecționarea continuă va continua să fie o prioritate, având în vedere creșterea exponențială a volumului de studii în domeniile mele de specializare. În acest sens voi continua să particip la stagii de formare și perfecționare, la conferințele SNTS din Europa, la Colegiul Doctorilor din Ungaria, precum și la întâlnirile anuale a Uniunii Bibliștilor din România. Preconizez publicarea și reeditarea de cursuri

universitare și suporturi de curs. Voi acorda o atenție mai mare metodelor de e-learning, folosirii bazelor de date de către studenți, respectiv materialelor de suport electronice și audio-vizuale. În prima etapă voi propune un curs de teologie biblică (Noul Testament) în limba engleză, la nivel de masterat.

Voi colabora cu colegii de la Universitatea Reformată Károli Gáspár, Facultatea de Teologie Reformată din Budapesta în cadrul amplului proiect internațional Comentarii pe baza noii traduceri reformate a Bibliei, inițiat cu nu mult timp în urmă. Obiectivul major în acest proiect îl reprezintă elaborarea unor comentare cărțile din Noul Testament, împreună cu profesorii din Ungaria, Slovacia, Ucraina și Serbia.

În etapa următoare formarea tinerilor cercetători va constitui una din prioritățile majore. Pe lângă acordarea unei atenții sporite conducerii lucrărilor de licență și masterat, și a lucrărilor la sesiunile de comunicări științifice ale studenților, mă voi concentra pe colaborarea cu Școala Doctorală Ecumene și pe formarea doctoranzilor.

Un număr important de absolvenți talentați au optat pentru alte cariere, fără legătură cu studiile de teologie, datorită imposibilității obținerii unor slujbe în domeniul absolvit. Se impune prin urmare efectuarea unor demersuri pentru facilitarea inserției profesionale a absolvenților.

Prezența în societate și transmiterea cunoștințelor de specialitate către mediul social și ecleziastic va continua în perioada următoare.

În cadrul dezvoltării carierei academice am formulat obiective care implică o colaborare intensivă cu colegii de la Facultatea de Teologie Reformată, dar și cu colegi și instituții de profil din țară și din străinătate. Astfel voi urmări o colaborare mai strânsă cu colegii de la Centrul de Studii Biblice și Centrul de Studii Ecumenice al UBB, de la celelalte facultăți (de teologie, litere, istorie) ale universității, cu Centrul de Cercetări Ecumenice de la Sibiu, și realizarea de contacte și colaborări cu facultățile de profil de la Universitatea din București și Iași.

În final, deoarece cariera academică nu este un scop în sine, ci trebuie să conducă la dezvoltarea comunității, se impune o prezență intensivă în societate și în Biserică, atât prin diseminarea cunoștințelor cât și prin inițiative practice. În acest sens voi ține prelegeri pentru preoți, profesori de religie și laici. Intenționez să scriu un comentariu la Sfânta Evanghelie după Matei, pentru a ajuta cei care vor să înțeleagă mai bine această carte din Noul Testament.

În poziția de director al Centrului de Cercetări Biblice din cadrul UBB conduc o echipă de cercetare, cu care voi continua cercetările pe tematica aleasă.